

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

KAKO RAZLAGATI
SANJE

BOŽIČ IN
ZIMSKI SOLSTICIJ

FILOZOFSKI POGLED
NA BOGA – 2. DEL

KORALE –
MOJSTRI TIMSKEGA DELA

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

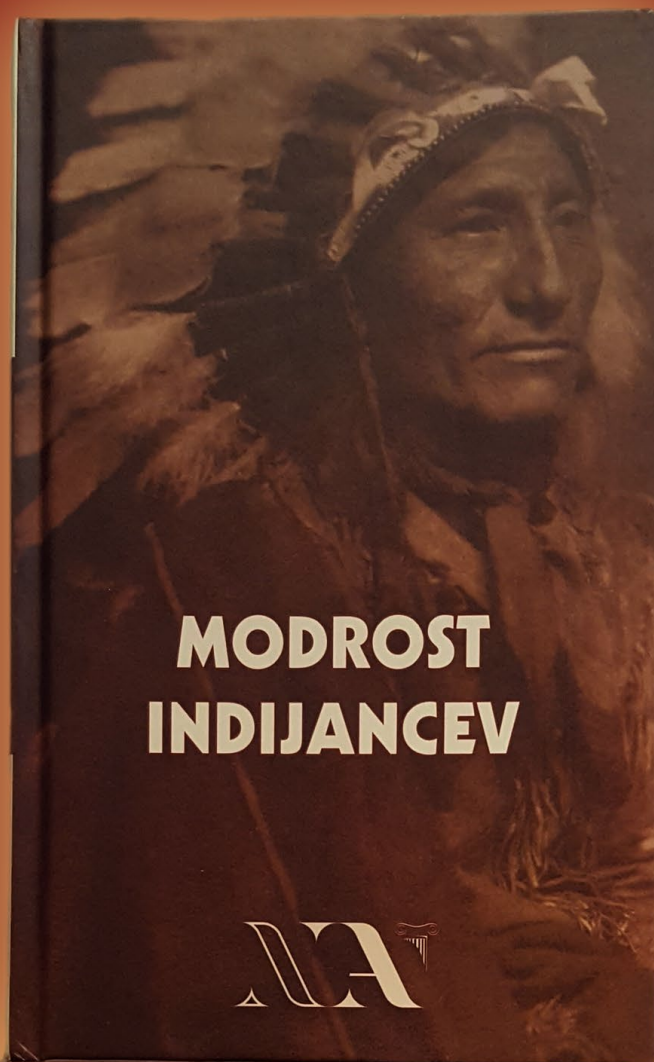
KONČNO – IZDALI SMO NOVO KNJIGO!

V DECEMBRU VAM
JO NUDIMO PO
PRAZNIČNI CENI 8 €

(REDNA CENA: 10 €)

VABLJENI V PRAZNIČNI
PRODAJNI KOTIČEK NA
WOLFOVO 8 V LJUBLJANI.

VABLJENI TUDI NA
PREDAVANJE MODROST
INDIJANCEV, V ČETRTEK, 7.
DECEMBRA NA TYRŠEVI 7 V
MARIBORU, KJER SI LAHKO
OGLEDATE ŠE RAZSTAVO
FOTOGRAFIJ AMERIŠKIH
STAROSELCEV.

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

DECEMBER 2017 | ŠT. 30

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

02/620 32 40

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevajalka in lektorica: Klavdija Blažun

Grafična oblikovalka: Nija Androjna

B E S E D A
U R E D N I K A

Pred nedavnim sem si ogledal novejšo dele filmske serije Vojna zvezd, nakar sem si moral še enkrat ogledati prve tri filme, ki so nekje 30 let starejši. Presenetila me je razlika v načinu snemanja obeh sklopov. Ni se me dotaknila toliko razlika v tehnologiji in učinkov, čeprav je ta ogromna, temveč predvsem hitrost izmenjave kadrov in sosledij dogodkov. Stari filmi so se mi zdeli tako dolgočasno počasni, da sem imel občutek, da bi ob gledanju filma lahko hkrati pomil posodo in si ogledal še dve oddaji National Geographica.

Opazil sem, kako so nekoč snemali dolge kadre in smo se ob pogledu na približan junakov obraz vživljali v njegove dvome, strahove ali pogum. Vstopili smo v njegov notranji svet in iz njega doživljali zgodbo. Danes pa mora biti vse divje hitro, polno presenečenj ... Dogodki se vrstijo eden za drugim tako hitro, da težko sledimo že sami niti dogajanja in do polovice filma še niti ne vemo, kdo je kdo. Je pa vse polno adrenalina, velikih emocij in spektakularnih senzacij.

In prešinilo me je, kako se je življenje pohitrilo ...

Načini snemanja so le odrazi našega življenja v posameznem obdobju. Zavedel sem se, da so časi, v katerih živimo danes, izredno hitri, tako hitri, da nam ne uspe slediti dogodkom. Tudi mi hitimo s projekta na projekt, ko opravimo eno nalogo, je že na obzorju naslednja. Predvsem pa je naša pozornost ves čas usmerjena navzven, na naloge, projekte, na stvari. Kaj pa ljudje? Sodelavec nam ne uspe pogledati v oči ...

V TEJ ŠTEVILKI:

- PSIHOLOGIJA: KAKO RAZLAGATI SANJE 5
- TRADICIJA: BOŽIČ IN ZIMSKI SOLSTICIJ 9
- MALA ŠOLA FILOZOFIJE: FILOZOFSKI POGLED NA BOGA – 2. DEL 13
- ZNANOST: KORALE – MOJSTRI TIMSKEGA DELA 15
- ZNANI IZREKI: KJER JE SLOGA, TAM JE ZMAGA 17

Slišimo prijateljeve besede, zapomnimo si predvsem uporabne podatke, ne vemo pa, kaj se z njimi dogaja ... Veliko stvari OPRAVIMO, a vseeno življenje zdrvi mimo nas, ne da bi sploh živeli.

Ne želim soditi, kaj od dvojega je boljše in kaj slabše, temveč le razmišljam o tem, kako danes postaja pomembno, da se znamo za trenutek ustaviti in pogledati navznoter. Da znamo razmisliti. Se vprašati ne samo, kaj moramo narediti, temveč tudi zakaj? Da znamo obnoviti dogodke in pogledati, kaj se skriva za njimi. In da znamo nabrati vse potrebno za novo delovanje. Kajti življenje se odvija znotraj, zunaj so njegovi odrazi. Oboje pa je enako pomembno.

Naši postanki ne bi smeli biti le "dajanje možganov na off" in potem spet dalje. Zunanjemu delovanju mora predhoditi introspekcija, ko moramo nabrati moči, vizijo in navdih. Zunanje in notranje sta dve dopolnjujoči se obliki delovanja, ki se medsebojno oživljata. To je tako kot pri kolesarjenju. Ko desni pedal potisnemo navzdol, se levi dvigne, in šele sedaj lahko desni da svoj prispevek ... Tako se leva in desna noga izmenjujeta, kakor se izmenjujeta zunanje in notranje

delovanje ... Eno daje smisel drugemu in eno oživlja drugega. Šele oboje skupaj v skladnem sosledju ustvari gibanje kolesa, ki gladko napreduje.

Zato naj nas zunanja norija ne pretenta, ker bomo brez usmeritve navznoter le z eno nogo potiskali v prazno, in čeprav z vnetjem desne mišice, dejansko ostali na mestu.

Noč in dan, budna in onirična (sanjska) zavest, življenje in "smrt", vse se izmenjuje in vse daje svoj nujni prispevek zgodbi življenja, ki tako zmerno napreduje.

Izteka se staro leto in začenja novo. V skladu z zgoraj omenjenim pa, preden zakorakamo v nov krog, naredimo iskreno introspekcijo. Poglejmo, kaj je bilo letos dobrega in kaj slabega, kaj smo novega pridobili in kaj moramo spremeniti. Odraz tega naj bodo naše novoletne zaobljube in pod njihovo usmeritvijo naše novo delovanje, ki bo prineslo nove dosežke.

Andrej Praček
Urednik

KAKO RAZLAGATI SANJE

SARA ORITZ

VSI SANJAMO. NEKATERI MED NAMI SE VČASIH, KO SE ZBUDIMO, SANJ TUDI SPOMNIMO. DRUGI PRAVIJO, DA SE JIH NIKOLI NE SPOMNIJO. TODA ZNANOST PRAVI, DA JE NAŠA ZAVEST, POTEM KO SE PRESELI V SVET SANJ, ŠE NAPREJ AKTIVNA IN DA VSI, BREZ IZJEME SANJAMO, NAJ SE TEGA SPOMNIMO ALI NE. VPRAŠANJE, KI SE NAM ZASTAVLJA, JE: KAKO RAZLAGATI SANJE?

Spominjanje sanj otežujejo kakršne koli vrste drog ali zdravil. Spominjanje sanj lahko izboljšamo, če si pred spanjem jasno predstavljamo, da se bomo sanj naslednje jutro, ko se zbudimo, spominjali. Tu pomembno vlogo igra samosugestija. Spominjanje lahko izboljšamo tudi, če imamo na nočni omarici zvezek in svinčnik, da si narišemo podobo ali majhno skico tega, kar smo videli v sanjah.

Za razlago podob in zgodb iz sanjske zavesti imamo na voljo dve zelo različni vrsti člankov in knjig. Nekateri so statični in nekoliko otročji priročniki, ki poskušajo utemeljiti podobnosti med simboli in sanjami; drugi, izjemno zapleteni, pa so namenjeni strokovnjakom, profesorjem, psihiatrom in psihologom. Nobena od obeh omenjenih vrst literature

radovednim in nemirnim bralcem ne omogoča boljšega razumevanja sveta sanj.

V tem članku bomo poskušali podati nekaj osnovnih pravil za razlago sanj, vendar se bomo oddaljili od raznih priročnikov za njihovo razlago. Sanj namreč nikoli ne moremo razložiti, če ne vemo, kaj čuti, kaj doživlja sanjalec ob tem, kar se dogaja v sanjah. Sanje o hrošču nimajo istega pomena za nekoga, ki ne mara hroščev, in za nekoga, ki je strasten entomolog. Mati ne predstavlja istega za vse, niti v vseh obdobjih življenja istega človeka. Upoštevati je treba, da je v budnem življenju mati včasih tista, ki skrbi za nas, včasih pa tista, za katero moramo skrbeti mi ...

SANJE SE HRANIJO Z NAŠIMI PRETEKLIMI IN SEDANJIMI PSIHIČNIMI DOŽIVETJI

Niso vse sanje enako pomembne. Nekatere sanje so nočni fragmenti naše fantazije in jih zlahka pozabimo. Nekatere sanje so posledice fizičnih senzacij, kadar nas na primer zebe in se v sanjah kopamo v ledeno mrzli vodi. Nekatere sanje so izrazi potlačenih želja in bolečih doživetij. Nekatere sanje napovedujejo prihodnost. Nekatere sanje so arhetipske. Poleg tega obstajajo številne razvrstitve, odvisno od šole psihologije, ki se ukvarja z razlago sanj: freudovska, jungovska, strukturalistična, behavioristična, humanistična, sistemska ...

OSNOVNA PRAVILA ZA RAZLAGO SANJ

Da bi se približali razlagi sanj, obstajata dve osnovni pravili, ki ju lahko povzamemo tako:

1. Nezavedni del človeka ne uporablja podob zato, da bi nekaj prikrival, temveč ker poskuša nekaj sporočiti, nekaj naučiti našo zavest, nekaj, čemur nismo namenili dovolj pozornosti v budnem stanju. Jung je dejal, da so sanje pisma, ki jih pišemo samim sebi.

Zato sanje nimajo le svojega vzroka, temveč tudi svoj namen. Kadar pišemo pismo, je to zato, ker želimo nekaj povedati, ker želimo sporočiti nekaj, za kar bi želeli, da nekdo vgradi v svoje življenje. Takšna so sporočila sanj.

2. Simboli, ki jih uporablja naš nezavedni del, so vidiki našega jaza, in ljudje, ki se pojavljajo v sanjah, večinoma niso ljudje, ki jih poznamo v zavednem delu življenja, temveč predstavljajo različne vidike naše osebnosti.

Jung je razlagal sanje moškega, v katerih mu je žena ukradla avto. Kako ugotoviti, ali se te sanje nanašajo na zunanjo težavo v njegovem

zakonu ali pa na težavo znotraj njega samega? Moški, ki je imel te sanje, jih je razlagal tako: to, kar je naredila, naj bi pomenilo, da ovira njegove premike, da vedno posega vmes, zato naj bi sanjal, da je ukradla avto – težava naj bi bila torej v njegovi ženi. Toda strokovnjaki pravijo, da se približno 85 % sanj nanaša izključno na nas same in ljudi, ki jih vidimo v njih, niso resnični ljudje, temveč poosebitve naših vrlin in slabosti, utelešenih v določeni osebi. Zgoraj opisane sanje

**JUNG JE DEJAL, DA SO
SANJE PISMA, KI JIH
PIŠEMO SAMIM SEBI.**

lahko kažejo na projekcijo: na žensko plat omenjenega moškega (del njega: njegova želja po udobju, strah) ukrade avto, to pomeni, da ovira njegov premik naprej, razvoj, in ta strah projicira v podobo svoje žene. Vedno se je najprej treba vprašati: kaj v meni povzroča nekaj – namesto da si sanje razlagamo kot opozorilo pred drugimi.

**LJUDJE, KI SE
POJAVLJAJO V SANJAH
PREDSTAVLJAJO
RAZLIČNE VIDIKE NAŠE
OSEBNOSTI.**

ARHETIPI V SANJAH

Akterje v naših sanjah je treba prepoznati kot dele nas samih, kot vzroke našega psihičnega sveta. Jung je naredil seznam arhetipov, ki se pojavljajo v naših sanjah: med njimi je tudi senca. Tako je poimenoval enega od arhetipov v naših sanjah, ki je istega spola kot sanjalec in ki predstavlja sanjalčeve nižje značilnosti, slabosti ali, milo rečeno, njegovega največjega nasprotnika. To smo mi sami, čeprav so te značilnosti poosebljene v drugem liku, večinoma liku nekoga, ki ga poznamo. Te poosebitve se lahko ponavljajo več dni ali daljše obdobje, čeprav lahko tudi vsakokrat v drugi osebi.

Animus in anima sta dva arhetipa iz sanj, ki lahko utelešata telurične ali atavistične moči ali pa čudovite ideale. Animus se nanaša na arhetipe življenja, anima pa na arhetipe razumevanja ali delovanja.

In nazadnje omenimo še simbol, ki pooseblja tako imenovano sebstvo. Po Jungu sebstvo pomeni višje središče, ki ga moramo raziskovati vse življenje, saj je prav to središče tisto, ki nas resnično vodi. V večini filozofskih sistemov se omenja božansko središče. To središče se pojavlja v sanjah kot mandala, notranje mesto, krog, otrok odrešenik, stari modrec, nekdo, ki je naš vodič skozi psihično življenje.

PREROŠKE SANJE

Med sanje, ki zbuja posebno zanimanje, spadajo tako imenovane telepatske ali preroške sanje. Človekov nezavedni del ima sposobnost napovedovanja prihodnosti, predvidevanja prihodnjih zavestnih dejanj, ki se pojavijo v sanjah kot neke vrste predhodni test. Simbolna vsebina tovrstnih sanj pokaže na rešitev določenega konflikta. Pridevnik "preroške" (sanje) ni povsem ustrezen, saj so prej podobne zdravniški diagnozi ali vremenski napovedi. Gre za vnaprejšnji izračun verjetnih dogodkov, ki lahko delno sovpadajo ali se ujemajo s prihodnostjo. Napovedovanja so pogosto dejansko ustrežnejša od zavednih domnev, ki si jih lahko ustvarimo, saj nezavedni del nima tabujev, ni pogojen s tem, kaj bodo rekli drugi, s konvencijami časovno omejene etike.

Včasih gre za manj pomembne stvari, kot so obraz osebe, prejetje določenega pisma, toda nekateri sanjajo smrt ljubljenga človeka, in če se to uresniči, običajno čutijo krivdo, ker morda mislijo, da bi lahko to smrt preprečili. Včasih se zaradi bolečine odločijo, da se sanj ne bodo več spominjali.

Opišemo lahko na primer sanje, ki jih je imela Irene Villa (novinarka in psihologinja) pred napadom teroristične

organizacije ETA, v katerem je izgubila obe nogi in tri prste na levi roki. Svoje sanje pred napadom je opisala tako: "Ljudje brez obraza so lovili mojo mater in mene ter so naju želeli pohabiti. Lovili so naju ljudje, katerih obrazov nisva mogli videti, od glave do pete oblečeni v črno, in nazadnje so naju ujeli. Mati in jaz sva bili ujeti, polegli so naju na mizo, podobno kirurški, na kateri sva slutili, da nama ne bodo naredili nič dobrega ... in tedaj sem se zbudila."

Tovrstne sanje so politikom, znanstvenikom in umetnikom dale odgovore na vprašanja, ki so jih zaposlovala, in zahvaljujoč sanjam se je spreminjala zgodovina človeštva. V nadaljevanju bomo našli le nekatere od številnih primerov:

- *Thomas Edison*: iznajditelj električne žarnice.
- *Dimitrij Ivanovič Mendelejev*: v sanjah se mu je razkril celoten periodni sistem. Ta kemik je videl ključ za razvrstitev kemičnih elementov, ki ga je tako dolgo iskal.
- Elias Howe*: sanje so mu pomagale, da je dokončno izpopolnil šivalni stroj.
- *László Bíró*: iznajditelj kemičnega svinčnika.
- *Karel Veliki in Schopenhauer*: preroške sanje so jima rešile življenje.
- *Napoleon Bonaparte*: njegovi biografi pripovedujejo, da je imel sposobnost napovedovanja dogodkov zaradi informacij, ki jih je prejel v sanjah. Znano je, da si je imel navado zapisovati vse sanje.
- Pisatelja *Lewis Carroll*, avtor Alice v čudežni deželi, in *Robert Louis Stevenson*, ki je napisal delo Doktor Jekyll in gospod Hyde. Stevenson je dejal, da so njegove knjige napisali mali prebivalci, živeči v njegovih sanjah.
- Ker je *J. R. Oppenheimer* (vodja projekta Manhattan) poslušal svoje sanje, ki so ga opozorile na napake pri načrtovanju jedrskega poskusa pod morjem, je bila Zemlja rešena pred katastrofo.
- Angleški podjetnik *J. Connon Middleton* je imel mesec vnaprej rezervirano vozovnico za Titanik. Potem ko je dve noči zapored sanjal čezoceanko sredi oceana, katere gredelj je bil v zraku, okoli njega pa je plavala vozovnica, se je odločil, da

SPOMINJANJE LAHKO IZBOLJŠAMO, ČE IMAMO NA NOČNI OMARICI ZVEZEK IN SVINČNIK, DA SI NARIŠEMO PODOBO ALI MAJHNO SKICO TEGA, KAR SMO VIDELI V SANJAH.

prekliče rezervacijo. Omenjene sanje je zapisal in jih dal podpisati notarju, priložil pa je še potrdilo o rezervaciji in njenem preklicu tri dni pred brodolomom, pri čemer so to listino podpisali tudi nekateri njegovi poslovni prijatelji.

- *Paul McCartney* (iz Beatlesov) je v eni od televizijskih oddaj na CNN-u zaupal, da je pesem "Yesterday" nastala v sanjah. Pripovedoval je, da se je nekega dne prebudil z melodijo v glavi, ne da bi vedel, od kod je prišla.
- Tudi drugi že preminuli član Beatlesov, *John Lennon*, je pripovedoval, da je pesem "Imagine" slišal v sanjah.

Nedvomno te preroške vloge sanj ne gre precenjevati, saj bi lahko nazadnje pomislili, da vsake sanje v sebi nosijo višje spoznanje in da lahko življenju vtisnejo neizbrisen pečat. Toda, kot smo videli, obstajajo različne vrste sanj. Zdi se, da so kompenzacijske in preroške sanje med seboj povezane in imajo isti cilj, to je evolutivni proces, ki ga je Jung imenoval proces individuacije, doseganja lastnega jaza, razvoja, izboljševanja. *Naše sanje so zaklad.* 📖

BOŽIČ IN ZIMSKI SOLSTICIJ

ANDREJ PRAČEK

Pred nami je praznični december, ki se je začel z adventom, časom priprave, vrhunec pa bo dosegel z božičem in se zaključil z glamuroznimi novoletnimi ognjemeti. To je poseben čas v letu, ko je noč najdaljša, ko je najhladnejše in ko vse to naše razpoloženje vleče navzdol, v nejevoljo ...

Vendar človek zunanji temi kljubuje in raje sam poskrbi za toplino in svetlobo. Zato izobeša raznobarvne lučke, prižiga svečke in neti ogenj v hišnih kaminih. Ljudje se družijo, naj bo to na trgih ali pa ob domačih ognjiščih, krepijo družinske in prijateljske vezi, si izkazujejo naklonjenost in se skupaj veselijo.

Čeprav je Božič krščanski praznik, ga danes – vsaj v našem kulturnem prostoru – praznujemo vsi, ne glede na odnos, ki ga imamo do krščanstva ali religije na splošno. Ne verjamem, da je razlog le v tem, da je takrat dela prosti dan, saj je še veliko

drugih dela prostih dni, a noben med njimi ne nosi tolikšne čarobnosti kot prav božič.

Toda menim, da je ta čarobni čas precej, precej globlje povezan s človekom, ne glede na kulturo ali religioznost. Človek ga je častil še pred krščanstvom, in to ne glede na religijo, ki ji je pripadal.

KRŠČANSKI BOŽIČ

Božič je tradicionalen cerkveni praznik, posvečen spominu na rojstvo Jezusa Kristusa, "sina božjega". Obe največji veji krščanstva, rimskokatoliška in protestantska, ki skupaj zajemata 90 % krščanskega sveta, ga praznujeta 25. decembra (glede na naš gregorijanski koledar). Pravoslavna cerkev uporablja star julijanski koledar, zato ta isti praznik praznuje 6. januarja, saj se pri starem koledarju napake iz leta v leto

seštevajo, tako da je od njegove uvedbe do danes prehitel dejansko astronomsko leto že za 13 dni.

Natančen datum rojstva zgodovinskega Jezusa pa v nobenem primeru ni znan. Njegovo rojstvo so naknadno umestili v čas sončnega obrata. Nekateri verjamejo, da je to storil Konstantin I., in to tako, da bi sovpadel s kulti tedanjega Rima in jih nadomestil.

VLOGA KOLEDARJA

Koledar dejansko opisuje gibanje Zemlje okoli Sonca, ki za to pot potrebuje eno leto. Ker lunarni cikli ne sovpadajo s sončnimi, je razdelitev astronomskega leta na mesece in dneve pri različnih izračunih različna. Tako različni koledarji z različno natančnostjo opisujejo medsebojni položaj Sonca in Zemlje. Zanima nas namreč predvsem njun položaj, ne pa sam datum, ki se lahko zaradi nepopolnosti štetja pri različnih koledarjih nekoliko razlikuje.

Zaradi tega se z iskanjem natančnega datuma najpomembnejšega praznika ni smiselno ukvarjati – pomembno je le to, da ta sovpada s časom zimskega enakonočja, ko se po največji temi dan ponovno začne daljšati. Po našem koledarju je to približno 21. decembra.

"BOŽIČ" V RAZLIČNIH RELIGIJAH IN KULTURAH

Sonce, ki vse oživlja, v različnih religijah predstavlja najvišje božanstvo, ki ga človek še lahko dojame. Prihod boga pa pomeni njegovo "rojstvo" na zemlji oziroma čas, ko se začne prevlada dobrega nad slabim – oziroma svetlobe nad temo. Z astronomskega stališča se to zgodi ob zimskem enakonočju. "Božič" pomeni "mali bog" in se nanaša na rojstvo boga na zemlji. To božanstvo v krščanstvu predstavlja Jezus, ki se je rodil v skromnem hlevu.

Tudi naši **praslovanski** predniki so v času zimskega enakonočja praznovali rojstvo Svarožiča, sina boga Svaroga. Svaroga so častili kot boga sonca, varuha ognja in zaščitnika kovačev (tistih, ki ustvarjajo z ognjem). Vlogo sončnega

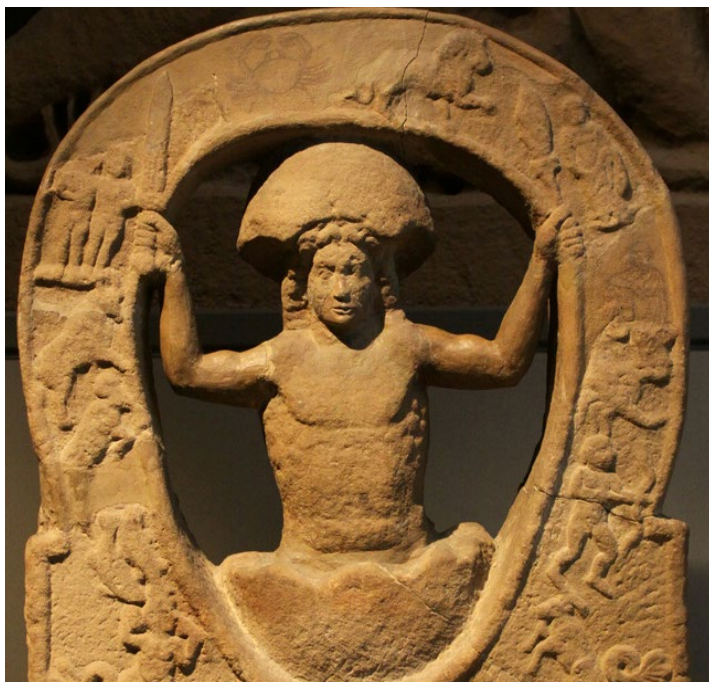

božanstva sta po njem prevzela njegova sinova Dažbog, ki je postal bog sonca in ognja, ter Svarožič, bog ognjišča – zemeljskega ognja, ki tako predstavlja sonce na zemlji oziroma boga na zemlji, podobno kot Jezus.

Perzijski in rimski **Mitra** – "Sol Invictus" ali "Nepremagljivo Sonce", se je rodil iz skale z bodalom v eni roki in baklo v drugi. Atributa nakazujeta, da je bil bojevnik proti zlu in prinašalec svetlobe.

V mitraizmu so častili praznik Nepremagljivega Sonca 25. decembra, ki je zanje pomenil tudi začetek novega leta. In ker je Mitra predstavljal Nepremagljivo Sonce, nekateri ta dan, ko se "sonce rodi iz teme", prepisujejo rojstvu Mitre.

Še pred razmahom mitraizma so v podobnem času v letu stari Rimljani praznovali **saturnalije**. To je bil praznik, posvečen bogu Saturnu, ki so ga obhajali 17. decembra po julijanskem koledarju, pozneje pa so s praznovanje podaljšali vse do 23. decembra.

MITRA

V rimski mitologiji je bil Saturn božanstvo, ki je vladalo svetu v času zlate dobe, ko so bili ljudje še dobri in nedolžni. Obhajanje saturnalij naj bi predstavljalo obnovo izgubljenih zlatih časov, ki so si jih želeli obuditi. Saturnalijs so praznik luči, saj so stari Rimljani z njim praznovali ponovno rojstvo svetlobe.

Podobno so v Perziji v mazdaizmu oziroma zoroastrizmu praznovali **Yaldo**, praznik najdaljše noči v letu, ki je potekal 20. decembra, en dan pred enakonočjem. To je bila noč, ko so zle Arimanove sile na vrhuncu moči. Ljudem so svetovali, naj v tem času noč prebedijo, da se bo tako nadnje zgrnilo manj nesreč. Tako so se ljudje povezovali, da bi bili v družbi prijateljev in sorodnikov močnejši. Jedli so zadnje preostale plodove poletja in v družbi preživeli najdaljšo noč. Naslednjega dne je sledilo praznovanje. Čeprav se je religijski pomen dolge temne noči izgubil, se je stara tradicija bedenja prek noči v iranski kulturi ohranila vse do današnjih dni.

Podobno so nordijska ljudstva v času zimskega sončevega obrata obhajala praznik **Yula** ...

Navedli bi lahko še veliko podobnih eksoteričnih razlag in načinov čaščenja tega svetega trenutka. Vsem je skupno to, da se nanašajo na potovanje narave in človeka skozi čas, pri čemer je čas medij, v katerem poteka naš razvoj.

ČLOVEK IN ČAS

Življenje teče ciklično. Obstaja čas, kadar se usmerimo navzven, to je čas delovanja, ki pa mu nato sledi čas introspekcije, čas nabiranja in kultiviranja novih moči.

Celotna narava diha in mi z njo. Pomladi vse ozeleni in nato poleti obrodi plodove. To je čas življenja in žetve. Jeseni nova semena padejo v zemljo, kjer jih negujemo in pripravljamo za novo rast, ki bo sledila zmagi nad hladom zime.

ZIMA JE ZA ČLOVEKA ČAS SOOČANJA S SEBOJ, S SVOJIMI DVOMI, STRAHOVI IN ČAS POSPRAVLJANJA NABRANIH IZKUŠENJ. SLEDI AKTIVACIJA NOVIH MOČI, POJAVI SE SVETLOBA, KI ZAČENJA IZPODRIVATI TEMO.

To je veseli trenutek, ki se rodi iz težkega, kakor se dan rodi iz noči, poletje iz zime in svetloba iz teme. To je notranji preobrat in predstavlja možnost za nov vzpon.

Zimski sončev obrat v naravi predstavlja prav to in zato je bil tudi tako pomemben. Človek pa je bil vedno povezan z naravo in se zavedal, da njeni ciklusi – tako zunanji kot notranji – veljajo tudi zanj. Prek praznovanj so to poskušali utrditi v zavesti ljudstva in ga spodbuditi, da se po njih ravna.

PREPOZNATI MORAMO RITEM NARAVE, SLEDITI NJENIM SPODBUDAM IN RITMIČNO HODITI BOLJŠI PRIHODNOSTI NAPROTI – TAKO INDIVIDUALNI KAKOR KOLEKTIVNI.

Iz leta v leto se tako tudi mi razvijamo in si prizadevamo, da bi zrasla naša nova semena – nova spoznanja, nove sposobnosti, nove vrline. Čas kroži, s kroženjem pa se notranji človeka vzpenja.

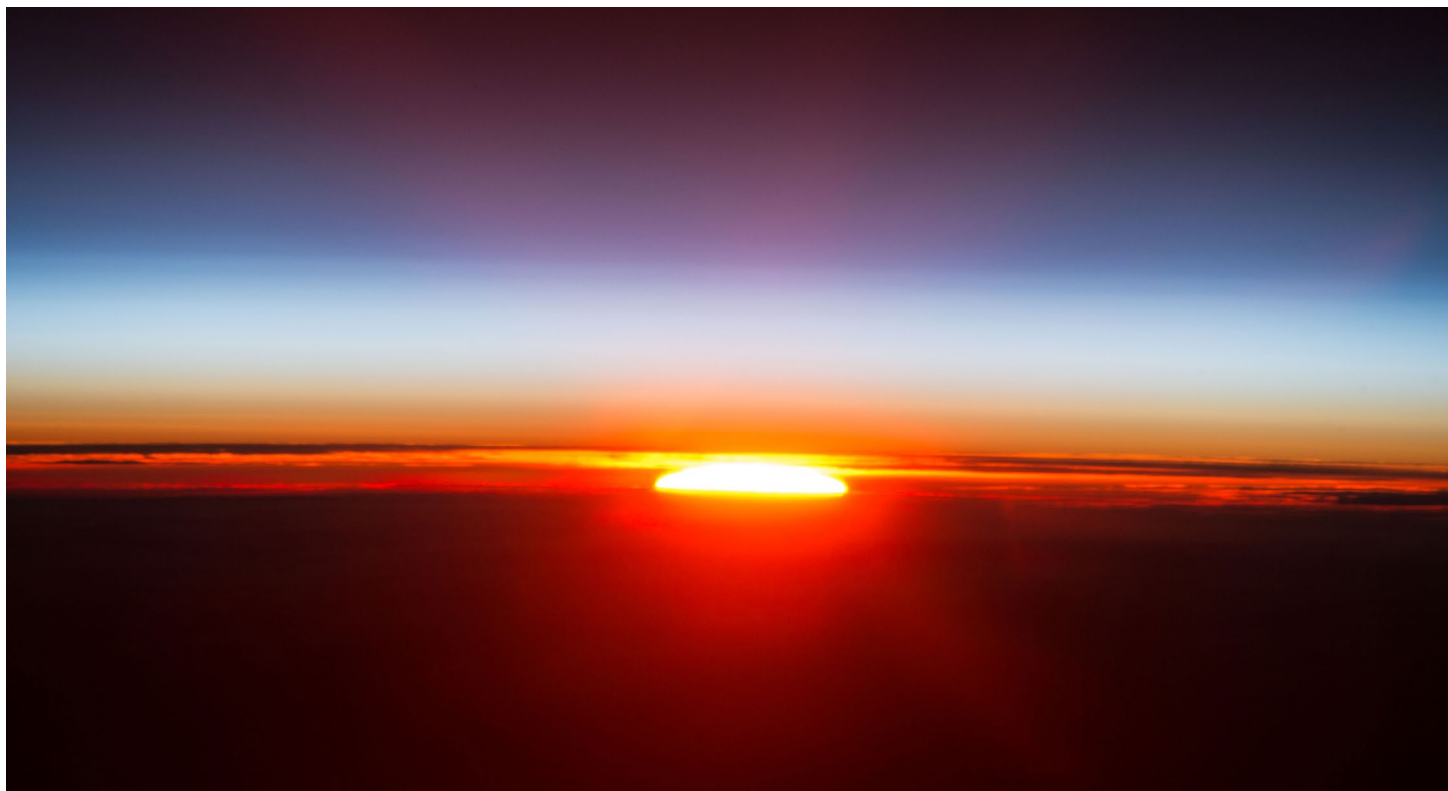
SVETOST ZIMSKEGA ENAKONOČJA IN CIKLUSOV NARAVE

Praznovanja v različnih kulturah od nekdaj potekajo ob obeh enakonočjih in obeh sončevih obratih. Najpomembnejše pa je bilo ravno zimsko enakonočje, saj je to čas prebujanja svetlobe sredi največje teme, čas pojavitve dobrega in začetka boja z zlom. Tukaj se pojavijo upanje, delovanje in možnost za spremembo.

Čeprav ima vsakdo svoje osebne izzive in svoje faze v življenju, je vseeno še nekaj, kar nas vse povezuje. Vsi smo namreč del iste narave in v vseh se tako pojavljajo določena

podobna stanja. Ker smo vsi na isti barki, jahamo iste valove časa in potujemo v isto smer. Usklajeno delovanje, usklajeno usmerjena zavest, medsebojno sodelovanje zato naše potovanje olajšajo in omogočijo, da postane učinkovitejše.

Cilj praznovanj pa je, da se povežemo z drugimi in naravo ter da se spomnimo na najpomembnejše – na pot naše evolucije ter na pomembnost zavestne hoje po njej. Ker je vse to na določen način že v človeku, se na različnih območjih in v različnih časih pojavljajo isti elementi v različnih preoblekah. Zato niti mi danes ne glede na vero in v skladu z naravno religioznostjo ne pozabimo doživeti in izkoristiti tega svetega časa. ✨

PRAZNOVANJA V RAZLIČNIH KULTURAH OD NEKDAJ POTEKAJO OB OBEH ENAKONOČJIH IN OBEH SONČEVIH OBRATIH. NAJPOMEMBNEJŠE PA JE BILO RAVNO ZIMSKO ENAKONOČJE, SAJ JE TO ČAS PREBUJANJA SVETLOBE SREDI NAJVEČJE TEME, ČAS POJAVITVE DOBREGA IN ZAČETKA BOJA Z ZLOM. TUKAJ SE POJAVIJO UPANJE, DELOVANJE IN MOŽNOST ZA SPREMEMBO.

FILOZOFSKI POGLED NA B O G A ~ 2. del

STJEPAN PALAJSA
PRESEDNIK NOVE AKROPOLE V SLOVENIJI

FILOZOFIJA IN RELIGIJA

Zadnjič smo govorili o tem, da sta nasprotna elementa duh in materija le dva aspekta enega in edinega Vzroka oz. Absoluta, hindujskega Parabramana, ki se prepletata in odražata eden v drugem. Ko se med njima vzpostavi dinamika, gre univerzum v obstoj. Toda če si duha in materijo predstavljamo kot dve ločeni stvari, ki vplivata ena na drugo, se nam takoj vsili ideja, da mora med njima obstajati nekakšen posrednik, ki ju povezuje.

Če imamo na primer železne opilke in magnet, ti medsebojno vplivajo prek posrednika, magnetnega polja. Prek tega posrednika se ideje iz duha oz. "božanskega Uma" prenašajo in vtisnejo v kozmično materijo in tako dobimo to, čemur lahko rečemo "zakoni narave". Ta most je dinamična energija, inteligentni posrednik, ki aktivira proces kreacije oziroma ki usmerja moč duha v materijo tako, da materiji da ustrezno obliko. Ta posrednik pripravlja polje za "stvarstvo" oziroma manifestirani univerzum, z oživljanjem materije skozi vrtinčaste "atome" ter "vtiskavanjem" naravnih zakonov vanjo. Šele ko sta tako povezana materija in duh in pripravljena za obstoj, se začne proces kreacije.

"Božanski um" gradi manifestirani univerzum oz. Logos, kot bi temu rekli novoplatoniki, s pomočjo milijard nevidnih arhitektov in graditeljev. Budisti menijo, da ne obstaja Stvarnik, temveč ogromno število ustvarjalnih moči, ki gradijo univerzum.

Skoraj nobena religija do krščanstva ne govori o absolutnem začetku nastanka univerzuma. Če govorijo o prvem nastanku,

se to običajno nanaša le na naš svet, ne pa na kozmični začetek. Tudi današnja znanost je kot izhodišče podzavedno sprejela idejo, da je kozmos enkrat moral nastati. Toda zakaj mora vse imeti svojo točko nič? Naš razum enako težko razume idejo, da je univerzum nastal iz nič, kot to, da je enostavno od vedno bil tukaj.

KOZMIČNI "DNEVI" IN "NOČI"

Osnovna ideja v brahmanizmu in budizmu je, da se človek ne rodi le enkrat. Tudi če predpostavimo, da je njegovo rojstvo začetek obstoja, to zanj vseeno ni absolutni začetek. Tudi prej je imel veliko drugih obstojev, veliko življenj. O tem, kdaj in kako se je iskra zavesti spustila v fizično dimenzijo in se podala na veliko potovanje skozi življenja, si nihče ni drznil govoriti, ker o tem nihče ničesar ne ve in ker človeški um še ni sposoben doseči končnih odgovorov.

Ista ideja se pojavi pri vprašanju nastanka univerzuma. V univerzumu je ogromno svetov, ki podobno kot ljudje, neprestano vstopajo na prizorišče pojavnega sveta in z njega izstopajo. Kadar se nek svet rojeva, gre v obstoj, manuvantaro, in kadar umira, se vrača v prvotno stanje – pralajo, pravi izročilo. Manuvantara in pralaja sta življenje in smrt sveta ali "dan in noč Brame", ker je Brama izmenično enkrat v aktivnem in drugič pasivnem stanju. Skozi vse to nastajanje in izginjanje prehaja eno in edino Bistvo, delček katerega je tudi sama človeška duša. Noben starodavni mistik ali filozof ne bo na to "smrt" gledal drugače kot na začasno izginotje s pojavnega sveta, da bi si duša začasno spočila.

Obstajajo velike, kozmične manuvantare in pralaje, pa tudi bolj "lokalne", na primer solarne ali planetarne, ki se običajno nanašajo le na naš sončni sistem ali naš planet. Zakon periodičnosti, ki se kaže kot aktivnost in pasivnost, vdih in izdih, življenje in smrt, budno stanje in spanec, je tako univerzalen in velja za vse, brez izjem, zato ga opazujemo povsod v naravi. Zelo lahko je v njem videti enega od osnovnih zakonov univerzuma. Po gnostikih za vse velja isti princip – od makrokozmosa do mikrokozmosa.

ALI OBSTAJA LE EN VELIKI POK?

Univerzum se širi od znotraj navzven, iz potencialnega, iz pralaje, proti pojavnemu stanju. Ko pa doseže svoj vrhunec, se proces obrne. Oba procesa sta se izmenično odvijala od vedno in naš sedanji univerzum je le eden v neskončni vrsti, ki nima ne začetka ne konca. Starodavna učenja govorijo, da gre pri teh ciklikih manuvantare in pralaje za izjemno dolga obdobja, ki trajajo milijone oziroma milijarde let.

Če upoštevamo zgornja učenja, bi to pomenilo, da ni le enega nastanka niti enega konca sveta, temveč je teh veliko. Če bi to primerjali s teorijami današnje znanosti, bi lahko rekli, da

morajo tisti, ki so te teorije postavili, premisliti o tem, ali je obstajal le en veliki pok.

NEDOSEGLJIVO IN NESPOZNAVNO

Nekatere ortodoksne budistične šole učijo, da lahko premišljujemo le o aktivnem stanju Velikega bistva, o manuvantari, pojavnem svetu. Razmišljanje o abstraktnem in nespoznavnem stanju pralaje imajo za nekaj nesmiselnega in nespametnega.

Tradicionalna učenja ne zavračajo Enega, Nespoznavnega, vedno prisotnega Boga v naravi, ker je Narava le njegov zunanji odraz. Na podoben način kot je vidni človek le zunanji odraz notranjega, nevidnega in nesmrtnega bitja, je po zakonu analogije tudi vidni univerzum le odraz nevidnega univerzuma. Teoretiziranje o tem nespoznavnem stanju ali bitju je prej bogoskrunstvo kot iskanje resnice. Še huje je govoriti v njegovem imenu ali si ga lastiti, ali pa ga klicati na pomoč, da bi škodoval drugemu človeku, saj je tudi ta del njegovega stvarstva. ☸

Prispevek se nadaljuje v naslednji številki.

KORALE – MOJSTRI TIMSKEGA DELA

Korale morje oživijo s skorajda čarobno svetlobo različnih barv, razmnožujejo pa se v mesečini. Kako romantično, mar ne? Res bi jim lahko pripisali romantičnost, vendar se za vso to lepoto skriva dovršen mehanizem za preživetje, ki zahteva veliko usklajevanja.

SODELOVANJE ZA PREHRANO

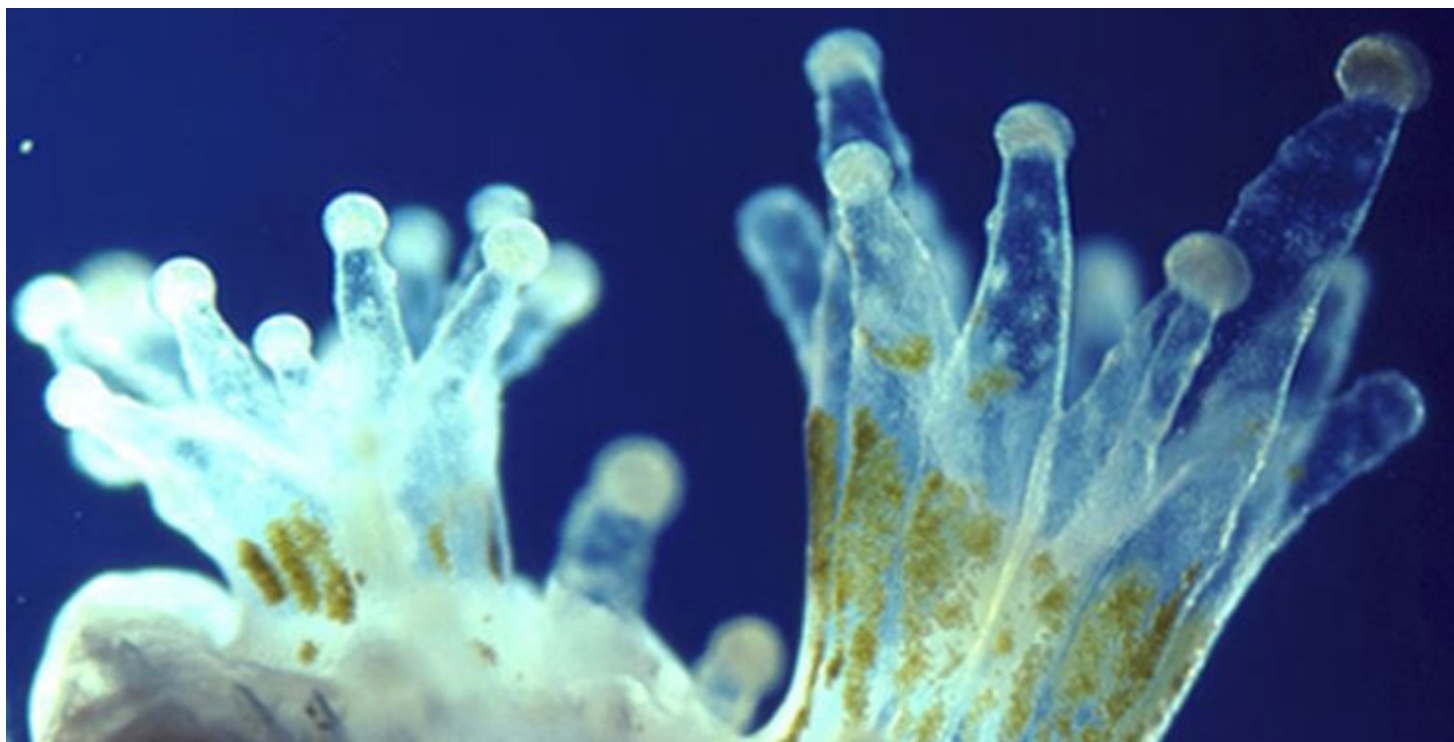
Nekatere vrste koral uvrščamo med bioluminescentne organizme. Bioluminiscenca pri koralah je dejansko posledica simbioze s fotosintetskimi algami oziroma zooxanteli in je za te korale tako pomembna, da brez nje ne bi bile sposobne normalno delovati in niti preživeti.

Korale se v manjši meri prehranjujejo s planktonom, manjšimi ribicami in rakci. Vendar si same tako ne morejo zagotoviti

zadostne količine hrane, zato so primorane sodelovati s fotosintetskimi algami. Te neprebavljive alge vstopijo v celice polipa, ustvarjajo svetlobo in s tem privabljajo večje ribe, te pa počistijo škodljivce, ki so si poiskali zatočišče na površju koralnih grebenov. Vendar na isti način privabljajo tudi manjši plen, ki ga korala z lovskimi polipov napade in prebavi.

Ne le to, največji vir hrane korala dobi še neposredneje iz te simbioze. Zooxanteli s kemično reakcijo, ki sicer ustvari svetlobo, proizvedejo tudi kisik in ogljikove hidrate, slednje pa korala uporabi za rast svojega okostja in prehrano polipov.

Korale tako algam dajejo potrebne anorganske snovi, te pa v zameno priskrbijo, da korale ne bodo stradale, saj gostiteljskemu organizmu priskrbijo kar do 95 % vseh hranil.

KORALE SE RAZMNOŽUJEJO V MESEČINI

Še bolj neverjetna je usklajenost, ki jo dosežejo pri razmnoževanju. Korale se razmnožujejo na več načinov, odvisno od vrste. Oplojujejo se lahko z brstenjem ali pa s spolnim razmnoževanjem, z zunanjo oploditvijo. Posebej zanimiv je slednji način razmnoževanja, saj morata pri njem moški in ženski koralni greben istočasno spustiti svoje spolne celice v morje, da bi se med seboj združile in oplodile, sicer bi neoplojene celice padle na dno in za nadaljevanje vrste ne bi bilo poskrbljeno.

Poglejmo, kako se grebenoma uspe uskladiti. To najverjetneje dosežeta tako, da se oba ravna po luni, se na enak način odzoveta, tako do oploditve pride v morju.

Ugotovili so, da nekaj dni po polni luni in v časovnem okviru od 30 do 60 minut korale simultano začnejo z razmnoževanjem. Korale so sposobne zaznati spremembe svetlobe, čeprav nimajo oči. V njihovi strukturi najdemo posebne vrste proteinov, imenovanih kriptokromi. Te proteine so našli tudi pri sesalcih in žuželkah, pri katerih je od svetlobe odvisen njihov dnevni ritem. Njihova naloga je, da se odzivajo na zunanjo svetlobo lune. Torej se korala

najverjetneje ravna po luninih ciklih in na podlagi njih določi primeren čas za razmnoževanje.

Ker morajo korale za usklajeni izpust spolnih celic zadeti točen dan v letu in uro v dnevu, imajo verjetno še veliko zahtevnejši mehanizem uskladitve, ki upošteva tudi druge okoljske dejavnike, kot so zaznavanje plimovanja, čas sončnega zahoda, temperature morja ..., ali imajo druge načine medsebojne komunikacije, ki pa ostajajo znanosti za zdaj še prikriti.

Hkrati je potrebna še usklajenost z različnimi vrstami koral, kar se doseže tako, da se različne vrste razmnožujejo ob različnih dnevih in različnih večernih urah. S tem se ohranja čistost koralnih vrst, ker tako ne prihaja do mešanja jajčec in semenčic različnih vrst.

Tisti, ki so bili priča temu pojavu, so ga opisali kot zares presenetljiv čudež, kot enega najbolj sinhroniziranih pojavov, ki smo jim lahko priča v naravi. Polipi nekaj dni po polni luni, nekajkrat ali pa le enkrat na leto, počasi začnejo izločati ženska koralna jajčeca, ki so belih in rožnatih barv. Opisujejo ga kot morski snežni metež, ki zapolni črnino morja in hkrati ustvari neizmerno živost. Opljena koralna

jajčeca nato počasi kot snežinke potujejo proti vodni gladini, kjer nekaj časa ostanejo, dokler ne najdejo novega habitata za ustvarjanje novih koralnih kolonij. Raziskovalci še vedno ne morejo napovedati, kdaj natančno bo posamezna korala presenetila s svojim sinhroniziranim razmnoževanjem, medtem ko se korale to med seboj znajo očitno zelo dobro dogovoriti. 🐚

Priprava: Jasna Presečki

VIRI:

- <https://sl.wikipedia.org/wiki/Korala>
- <https://www.rtvsl.si/znanost-in-tehnologija/korale-se-razmnozujajo-v-mesecini/77994>
- <http://www.bbc.com/earth/story/20170818-five-amazing-things-that-happen-in-the-ocean-at-night>
- <https://sl.wikipedia.org/wiki/Symbiodinium>
- <https://www.youtube.com/watch?v=UkkfAzswGI8>

UBI CONCORDIA, IBI VICTORIA

KJER JE SLOGA, TAM JE ZMAGA

To je rek iz zbirke rekov Publiliusa Syrusa, latinskega pisatelja, ki je živel v 1. stoletju pred našim štetjem. Rojen je bil v Siriji in so ga kot sužnja pripeljali v Italijo. S svojo duhovitostjo in talentom si je pridobil naklonjenost svojega gospodarja, ki ga je osvobodil suženjstva in mu plačal šolanje. Vse, kar nam je ostalo od njegovega korpusa, je zbirka moralnih maksim.

Ubi concordia, ibi victoria (v Syrusovem originalu:

»Ibi semper est victoria, ubi concordia est.«)

govori o eni od največjih vrlin človeške družbe, in to je sloga. Nihče ne more premagati ljudstva, ki je složno. V Rimu je bila Concordia boginja, sloga pa je bila božanska značilnost. Vsako ravnanje v nasprotju s slogo je bilo proti božanskim zakonom. Na tiste, ki so delali proti enotnosti, se je gledalo kot na največje sovražnike Rima. Concordia je tudi boginja, ki prinaša blaginjo, radost in izpolnitev v življenje ljudi.

Etimološko izvira beseda »concordia« iz besede »com« »z, skupaj« + »cor« (genetiv besede *cordis*) »srce«, kar naj bi dobesedno pomenilo »s srcem«.

Mišljeno je delovanje mnogih, kot da bi v vseh utripalo eno srce.

Concordia je pomenila enako kot snop lesenih palic, kar je simbol, prevzet od Etruščanov, ljudstva, ki je še starejše od Rimljanov. Smisel je bil v tem, da je vsako palico posebej zelo enostavno zlomiti. Toda ko jih vzamemo kot snop, je to skoraj nemogoče.

Rim je propadel, ko ga je zapustila boginja Concordia.

Iz zgodovine se lahko nekaj naučimo. V tem primeru lahko vidimo, da ni pomembno, ali je ljudstvo številno ali ne. Če je složno, je vedno na poti proti zmagi in svobodi.

NAPOVEDNIK DOGODKOV

Dogodki za mesec DECEMBER 2017 in JANUAR 2018.

Dogodki potekajo v prostorih društva v Ljubljani in Mariboru ali na vnaprej razpisani drugi lokaciji.

POZABLJENI POMEN PRAVLJIC

Predavanje

SREDA, 6. DECEMBER, OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Vstop: 4 €

MODROST INDIJANCEV

Predavanje

ČETRTEK, 7. DECEMBER, OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Vstop: 4 €, študenti - vstop prost!

MOČ POZITIVNEGA MIŠLJENJA

Predavanje

ČETRTEK, 11. JANUAR, OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Vstop: 4 €, študenti - vstop prost!

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

Ciklus predavanj

TOREK, 16. JANUAR, OB 18:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Prvo predavanje: vstop prost!

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

Ciklus predavanj

ČETRTEK, 18. JANUAR, OB 18:00

Nova Akropola - Tyrševa 7, Maribor

Predstavitveno predavanje: vstop prost!

SVET SIMBOLOV

Tečaj

PETEK, 19. JANUAR, OB 19:00

Nova Akropola - Wolfova 8, Ljubljana

Cena tečaja: 50 €, 60 €

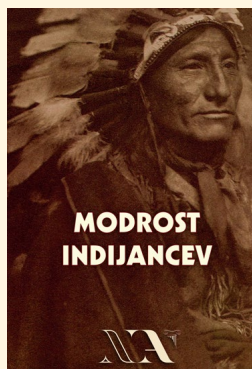
KNJIGE IN REPLIKE V PRODAJI

Knjige in replike lahko kupite v prostorih društva.

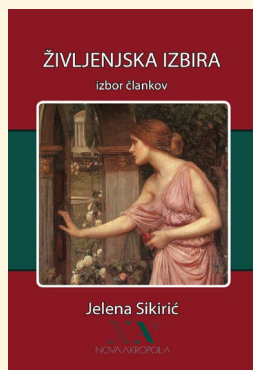
Lahko jih naročite tudi preko maila na info@akropola.org.

NAŠE KNJIGE

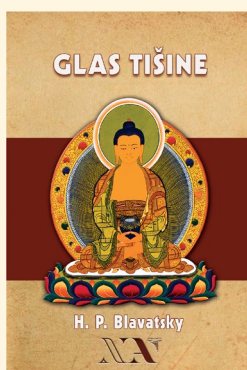
NOVOST:

FORMAT 130 x 205 mm
64 STRANI
TRDA VEZAVA
PROMOCIJSKA CENA: 8 €

FORMAT 130 x 205 mm
159 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

FORMAT 130 x 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

FORMAT 105 x 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Arheološke replike so kopije motivov iz različnih časovnih in kulturnih obdobj in predstavljajo kulturno dediščino človeštva. Vsak posamičen izdelek je skrbno izdelan v ateljeju Nove Akropole. Vsaka replika ima tudi simboličen pomen, zato je lahko odlično darilo.

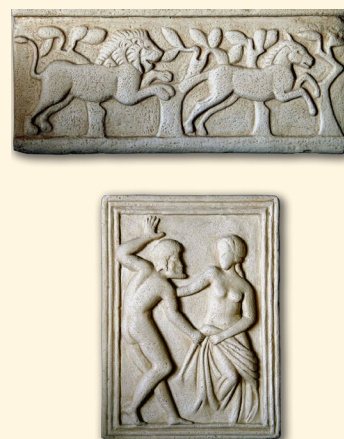
Grčija in Rim

Egipt

Slovenija

**NOVO LETO, NOV ZAČETEK JE PRED NAMI.
TO LAHKO IZKORISTIMO,
DA OBRNEMO NOVO STRAN V ŽIVLJENJU,
DA SE ZNOVA RODIMO
KOT FENIKS IZ LASTNEGA PEPELA.
SPREMENIMO TO,
KAR SI ŽE DALJ ČASA ŽELIMO SPREMENITI.
NAJ NE BO LE STEREOTIP,
SODELUJMO Z NARAVO,
KI SE TUDI VSAKO ZIMO ZNOVA RODI.
ZAKORAKAJMO V NOVO LETO BOLJŠI,
LEPŠI V SVOJI NOTRANJOSTI.**